

Aby rozpocząć lekturę,
kliknij na taki przycisk ,
który da ci pełny dostęp do spisu treści książki.

Jeśli chcesz połączyć się z Portem Wydawniczym
LITERATURA.NET.PL
kliknij na logo poniżej.

Latawiec

**wiersze
z lat 1964-1994**

Tower Press 2000

Copyright by Tower Press, Gdańsk 2000

Bogusława Latawiec
nigdy całości

Flotylla

Gdy morze podnosi się na wysokość sklepienia moich oczu,
znajduję w nim ryby. Zakute w światło łusek, przemierzają prądy wielkich rzek.
Są białe, tak w zieleni wody osobne jak okruchy szkła.
Gdy przepływają blisko, słyszę: podzwaniają literami jak grzechotki

Marzę: głoski w sylaby, te w zdania się kładą na morzu jak łódki
Myślę: z nich flotyllę rozwinąć szeroką.
I gdyby nie to, że stale rozplývają się w różne strony, zostałabym jej
sternikiem.

Przeczuwam ziemię

Jestem dla siebie okolicą

W nadgarstkach zbieram przepływ wód
Strach drewnianym wiatrem od serca
aż łamią się włosy
i sęki wyklute nieomal do zydła
stygna w krtani

W opadaniu rzęs przeczuwam zimę
goły zagajnik zmarszczek
na namokłej powiece

Mimo to boję się siebie przesączonej w ziemię

Drzew zielonych z moich oczu
Twardych przez paznokcie
Ptaka opitego wilgotną źrenicą

Z troską w gotyku

I w najwyższym mieście gotyckim
Są dnie gdy plecy nosi się zwinięte
podobne zwojom pergaminu

W nawie madonna
w czerwieni cegieł jej ręka to pęknięcie w murze
tak niepokojące
Z filaru spada cień jak z drzewa na piersi
ruchomy i o kształt za lekki
więc kierunkiem szat niby drogowskazem
wycina dla niego biodra
obolałe jabłka z sinymi zatokami kamienia

Potem gdy z zewnątrz się spojrzy
zostaje tylko witraż w napiętej ramie
i wieża ten wskazujący palec z obtłuczonej lalki

Duszno z troskami co się pod skórą lęgną
w całe krużganki
Chłód się już poczyna wznosić od piwnic gorzki z białą pleśnią

A miasto jest z gotyku
tak przestronne w powietrzu jak żaglowiec

Pejzaż z freskiem

Widzę z bliska
odłożona za porębą struga mleczy
W tym miejscu wilgoć ma kształt łądyg i pochylonej bieli
Mleko sarny strwonione na kwiaty

Wyżej są góry z piaskowca dzwoniące wróblami
jak szare kościoły za wsią
i zapach zgiętej wiatrem rzeki

Widnokraż zamykają gęste płótna twych oczu
W ich gorące ściany
za kolumny rzes
z wolna wrastam czerwonym freskiem ciała

Fortyfikacja

Twoim rękom wyległy się wspomnienia
cały ich batalion na szerokich koniach
wchodzi w nasłonecznioną polanę
tak równo jak gdy się nożem nacina młode drzewo
Trawy od ich kopyt
bez zgięcia padają od razu
Zostaje łąka z przeciętą zielenią
niska jakby z ziemi próbowała na powrót zaczerpnąć oddechu

Więc gdy się palcom ciężko poruszać
gdy z nich stale nowe konie pełne grzyw
śniade od koloru moich oczu
wtedy próbujesz zerwać choć uprząż
z nabitej metalem skóry

Potrzeba ci fortyfikacji o stromych blankach
gdzie kamienie przejęte mrozem tłumią napływ wiatrów
a fosy dotkliwie kruszą nogi najśmielszym koniom

Cisza

Śnieg – powiedziałeś – I od razu
poprzez ciebie
jakbyś z bieli się nagle
stał sypki i równie daleki
poprzez ręce któreś przy mnie
i głowę
usłyszałam ciszę
Szła ku nam
z tą gonitwą śnieżną w sobie
jak z myślami
ciężka
Rozległość jej pól poczułam w dłoniach
kiedy ujęłam twoją
po oczy same zmęczoną
przesypaną
powietrzem twarz

Poznań, marzec 1968

Deszcze V

Jeśli twoje oczy
to koniecznie gniazdo
zawinięte w ogrody
nabrzmiące kadzidłem rzeki
która idzie poprzez brąz jesieni
w upływie światła i czasu
jego słoneczników ciężkich jak dłonie
gdy obracają się w wodzie odbite
przelewając łodygami słońce
(wiosło ogromne od dna)
Szeleszczą

Jeśli twoje oczy myśleć ogrodami pamięci
zapachem nawet
to gdzie jest
ich prawdziwa ziemia
jej szeleszczące dno?

Poznań, styczeń 1968

Środek lata

Tak głębokie są dłonie
że słowa
biją w nich kołem tętna
O światło łyżeczki
o jej słońce
    uparcie potrącasz myślami
z porcelaną która wzbiera w kubkach rąk
uwikłany w politurę stołu:
Rozległa dolina dźwięków
to przegub rzeki
otwarty
i twoje oczy schylone nade mną jak namiot
Ściany światła – mówisz – wstaną
z tej rzeki
Z jej łodyg dzwon szkła
pękający na każdym zakręcie
Mleczce
zatrzaśnięte słońcem
    schną po brzegach
Ich płótna pod nami
na ruch każdy czule
niosą zapach wody
złożonej światłami
    Chcesz mnie donieść
    w środek tego lata
    na jego obrus gorący
    jak w siebie

Poznań, czerwiec 1966

Deszcze III

Ta ziemia pleciona ciasno z gór
zaległa dnem w jeziorach jagód
pustoszeje we mnie z wolna
i coraz cieńsze są jej korzenie
te drogi dzwoniące żywym drewnem
gruczoły nabiegłe brązem
Pod powiekami moim oczom
coraz większe wycinam powietrze
Drzewa są białe
ich poblask dostrzegam jedynie
nie korę
I może w końcu
kiedy wytnę z oczu
cały ciężar zieleni
odcień każdy – barwy
Może wtedy choć skraj tej ziemi zrozumie
jej układ na kole nieba
że tak bliska dłoniom
a z wysokością swoją w chmurach
i u nóg złożona jak równina

Poznań, luty 1966

Tak jak się szuka dna

Tak jak się szuka dna zmęczoną stopą
tak usiłuję

dojść wreszcie do zdania
które słyszę w gęstym kruzganku krwi
pod wnęką wybitą szczelnym pulsem
Schodzę

w białe sale płuc
pomiędzy kotary rzeźb
(jak paproć wzniesioną półmrok w obu przegubach)
i próbuję odgadnąć
czy wzniesione jest z liter
czy jak rzeka
płynie przez palce
zbite z gorących kamieni

Poznań, maj 1965

Las pamięci

Jeszcze się naśpię ułożona pod pamięcią
pod jej lasem
który chodzi we mnie ciężko
jak trakt wojska cały
pod jego żółcią
drogą z piasku po kostki złotą
Jeszcze się naśpię
pod tamtym południem
które nakryło nas
drzewem nieba

(Każdą gałąź
mam dotąd w skroni
błękitną jak żyła)

Pomyśl:
gdyby nie dzień ów
ten pagór lśniący od pni
dany nam w środku lasu
byłabym cicha teraz przed nocą

i we śnie sama

Poznań, marzec 1966

Nad „Marcelem Proustem” Paintera

Opisać człowieka
to zakreślić cyrklem wokół niego
okrąg światła
Zapłonnie w głębi akapitów
jakby wszedł po raz wtóry w żywe powietrze
Dobrać się do jego martwych źrenic
z całym układem soczewek
igieł chirurgicznych
aby wypruty nareszcie z wnętrza komórek
obraz
rozgiąć starannie
otrzepać z krwi
a powrót barw jak przyptyw będzie
wiarygodny
Sprawdzić odchylenia od pionu
słów
i autentyczność wszystkich pęknięć
Na koniec
w to z martwych wyniesione ciało
o zapachu świeżej kalki
można przemycić
wraz z wodami poskórnymi
pod maską tlenową (dla niepoznaki)
i zatrzaskać
samego siebie

Poznań, październik 1973

Sandomierz mego ojca

Sad się w dymie podwoił:
żywe śliwy nad żarem smażonych powideł
otwierają się aż po pestki –
kapią z ciemności w kocioł
Krople soku świecą na liściach
tak ostro z rosą
że zaczytany pastuch
zdania coraz sprawniej wybiera
Po kurhanach gorycz zżętych zbóż
biała z psami się włóczy
wodząc za sobą chałupy ciężkie od światel
na łańcuchach
A kiedy się aż za noc
zasłucha
światy idą
          górami
chrzęszcząc stosami książek
a potem już we śnie
odwracają się z wolna grzbietami i płyną
ławicą po Wiśle

na łachy
że tylko ręce w nich zanurzyć
i oczy

Sandomierz-Poznań, listopad 1973

Sierpień I

Cała ściana była
rżyskiem kurzu ciężarna
płonie wzdłuż otwartych chałup
gdzie wnętrza patelní
i wiadra słońc dojrzewają w mroku mleka
gęste

Misę ściernisk niosę w źrenicach
i potykam się o sierpy jaskółek:
Żar tną w modre plastry spadającej wody
a i to kurzem tuż nad stopą ścięte
na moment
jak z drewna rzezane

Pszczew, sierpień 1969

Iść w zasypianie

Że idę
o ściany dwóch snów oparta niczym o ściany
wąwozu
jeszcze pamiętam
spod stóp pochodnie kurzu
że w tobie jestem rozpostarta biodrami...
Łamanie światła
niczym rąk nad nami
i już nie wiem którędy moje oczy w twoje zachodzą
a skórę
jak wodę
o dwóch źródłach płynącą czuję

Poznań, październik 1972

Ciemność drewna

Kiedy schylam się ku wirom podłogi
w promieniu wschodzącej ściany
wiem
w ten sam dzwon drzazg
uderzę piętą
i tym samym lasem
zaszumią moje stopy
bo jestem u dna mego domu wędrowiec
który oswaja ciemność drewna
jej coraz bliższe
w sękach bite kroki

Poznań, październik 1972

Osoba odchodząca w środku snu

Dzień obrócony w młody liść dębu
że się przekorzył –
  słyszę pod ciężkim kredensem
za którym nie wiem jakie się ściany piętrzą
i dokąd prowadzą podłogi
choć je zamieszkuję
Szmer szuflad jakby ktoś wełnę
motał na drewniane szpule
Zwitki kurzu, nici i źrenic
I nagle w tej szarudze
  w tej sierści powietrza
twarz
Odbija się jak piłka o moje oczy
góra – dół, dół – góra
Unoszę ją i od razu spada
tłukąc się w fałdy pełne szkła
Znam ją
twarz osoby odchodzącej
Żadne drzwi nie zabiją za nią gwałtowniej
niż moje serce

Poznań, luty 1978

Tylko starość

Patrzy na mnie jasnymi oczami i mówi:

– Tam nie ma żadnej sali. Tam jest ściana. Ja to dokładnie przemyślałam. Leżę tutaj i analizuję. Przypominam sobie całą politechnikę, krok po kroku, jakbym po niej chodziła. Przez dziesięć lat prowadziłam zajęcia w sali wykładowej, na końcu korytarza. I nagle okazuje się, że jej tam nigdy nie było.

Unosi głowę: biała twarz na białej poduszce, między białymi tynkami. Jak w klatce. W potrójnym potrzasku. Głos matowy:

– A weźmy takie Wierzbicice. Na rogu stoi przychodnia, gdzie chodziłam na zastrzyki. Tak? Potem ulica idzie w dół i co jest dalej? – Rzeka? – śmieje się – a skąd by się tam nagle wzięła? Koło domów płynąca woda? Za przychodnią się wszystko urywa. Tyle tylko zdążyli mi wyświetlić. Czy ty myślisz, że ty jesteś? Ciebie mi też wyświetlają. Człowiek dzieje się po okręgu, bez przerwy. To znaczy toczy się z omijaniem środka. Dawniej wszystko wydawało mi się normalne. – Zamyśla się. – Tak jak tobie. Widocznie tylko starość potrafi patrzeć. Czuję, jak się wszystko przeciera naokoło mnie, pęka i za tym dopiero przebija się to prawdziwe. Teraz widzę, że całe moje życie składało się z nonsensów. Żadnego wynikania. Takie kępki. Rozrzucone. Jedna tu, druga dalej. A co między? Gdzie ja byłam, gdy się jedno skończyło, a drugie jeszcze nie zaczęło? No gdzie?

Poznań, kwiecień 1978

Z prędkością światła

Pośpiech tych co ze mną biegną do tramwaju

napięcie oczu

i zwężenie skóry

A skupienie w stopach

aby odbić się w porę od jezdni

zawisnąć pół metra nad planetą Ziemia

Moment nim ruszą chodniki

wzdłuż oddychających szyb

to powrót ładu:

urękawiczeni

omotani w wełny

i na zamkach

błyskawicznie zaciągnięci

wisimy szczelnie u zimnych uchwytów

już tylko oschłe welwety

mijające się z prędkością światła

z cyklu „Zwierzęta nocy”

***

W środku nocy rzuciło mną
jak ciepłą rybą o sam brzeg
dzieciństwa.
Zapach tamtej odległej kuchni,
gdzie karmel prażony nad żywym ogniem
co tydzień
zanosił się żywicą i cukrem
świeci mi teraz z samego dna garnka wprost w oczy,
niczym żółta lampa
okupacji.
Chwieje się pod dłońmi matki.

Powrót jest prędkim gaśnięciem korzeni,
włókien we wszystkich żarówkach snu
jakby ktoś zniebaczka wyłączył prąd
w najgłębszej z kopalń.

*

Księżyc hodowany nisko na podłodze
cały jest z sypkiego futra.
Przesuwa się wolno po drewnie
zbierając wilgoć naszych dziennych kroków.
Wyżej między nim a szybą
tłucze się biała mucha
i moje dłonie przed chwilą oparzone mlekiem
nagle bezbronne
uciekające w śnieg za oknem.
    Oddychający liść skóry.
    Oddychający gołąb skulony pod piórami
    parapetu.

Księżyc naszej skóry
krąży po księżycu pokoju
    od wschodu do zachodu ścian
    otwartych na oścież
    dla każdej zimującej muchy
    i wszystkich rąk
    które sparzyły palce.

Poznań, listopad 1979

Walizki

To był czarno-biały sen, ze wszystkimi odcieniami szarości. Ziarnisty jak z przetłoku. Idziemy, rozumiesz, przez otwartą przestrzeń. Są dęby. Czarne, bez liści i wiatr. Przesuwa gałęzie, trochę jak meble, w tę i z powrotem. Szelest.

Nagle patrzę – walizka! Stoi pionowo. Czarna, taka z kieszeniami, patkami, sprzączkami – elegancka. Parę kroków dalej następna i jeszcze dwie, i jeszcze... Pewność, że zaraz wybuchną. Pracuje w nich mechanizm zegarowy.

Krzyczę: – Padnij! – Przypadamy do ziemi. Duże, okrągłe ziarna żwiru wrzynają się w dłonie i lewy policzek. A one, skurwysyny, nie wybuchają. Nic, cisza, tylko te wędrujące po niebie konary.

W tym momencie wyrasta przed nami, z gołej ziemi, bezszelestnie, ale prędko – nowa walizka. I trzy następne, jak czarne grzyby. Jesteśmy okrążeni. Uciekamy, nasłuchując w biegu.

Jak dotąd, cisza...

Poznań, kwiecień 1978

Koniec roku

Za naszymi plecami, za plecami domów zabito ludzi.

W śniegu czy w węglu, pytamy pędzących z zamięcią wszystkich fal radiowych. Łowimy je uchem pełnym krwi.

Za plecami miast, za nagle pochylonymi plecami tłuką się w mrozie gołębie i bezradne dłonie.

Dzika zwierzyna podchodzi pod nasze schody. Słyszysz, jak wali o podesty klatek schodowych? Białe noce czarnych aut.

Nadsłuchujemy z oczami pełnymi krwi.

Chodzą w nich uparcie jak po celach – czerwone powidoki, nasi przyjaciele, którzy zniknęli.

Liczymy sforsowane bramy, jak kiedyś czarne barany przed snem.

Nasze słowa na murach fabryk miażdżone czołgami ciężko krwawią.

Poznań, grudzień 1981

Chłopiec do bicia

Jeśli oni biją
jeśli biją tak sprawnie (słyszysz mnie?) w sploty
słoneczne
w sploty szczęk i wnętrzości
w miejsca pedantycznie zaznaczone
na manekinach
aby potem odnaleźć je
w moich oddychających mięśniach
w łuku aorty (czy ty mnie w ogóle słuchasz?)
pod piętami
wszędzie tam gdzie pod cienką skórą
jestem bezbronny
jak nagi owoc
i jeśli nie potrafię ich zatrzymać (mówię do ciebie!)
to czy naprawdę nie mogę
odwrócić się plecami od tej krwi i błota
oprzeć się o drzewo i słuchać jak biją źródła?
Odpowiedz mi
raz mi wreszcie odpowiedz czy zawsze mam być tylko
chłopcem do bicia?

Poznań, listopad 1984

Kamień

Plac jest z kamienia
świeci naprzeciwko moich okien
Nie mogę go wymienić ani rozmienić
To moneta po którą sięgam co rano
i noszę od lat pod butami
Odmień mi ten kamień kaleki
i przenieś moją twarz
przenieś mój bieg codzienny
abym pątnik pielgrzymujący
poczuła nareszcie ziemię pod stopami
zawiazaną jak ziarno
Jej tłusty obrót w nieskończoności
I własne serce – supeł zadzierzgnięty pod krtanią
z którym wchodzę co rano
w plutony egzekucyjne
naszych codziennych ulic

Poznań, kwiecień 1984

Ciemny tlen

Codziennie muszę pamiętać
że tu jest miejsce dla moich rąk
na tym biurku, na tej katedrze, na tych deskach –
metr na metr dwadzieścia
Tylko tutaj
mój ćwiczony głos w dozwolonych układach
między poręczami
w ostrej rozgrzewce
I żadnych przerzutów – powtarzają – żadnych
skoków
tylko truchcik: raz, dwa, trzy
Żadnych biegów na przełaj!
Mój głos jest ćwiczony
moje palce ćwiczone, moje myśli...
I tylko skóra
ta najcichsza z cichych podnosi jawny bunt
Nie chce oddychać ciemnym tlenem
zmusza serce do dodatkowego wysiłku
rozszerza aortę
profil lewej komory
Każdy może zobaczyć zdjęcie
czarne na białym
mojego spustoszonego wnętrza

Poznań, kwiecień 1985

***

Patrzę na plecy moich schodzących przyjaciół
jeszcze ramiona
światło palców na poręczy
i już tylko głowy
zapalają się gwałtownie na zakręcie schodów
niżej ciemność klatki
jak ciemność ziemi
Wszystkożerna
w przewiewie ziaren, w szumie korzeni
oddycha pełną sierścią soku
Czy w czarnym ciele jej czarnej pościeli
zdamy zaświecić choć przez moment
nim wszędzie
niską trawą przyszłych wieków?

Patrzę na plecy moich odchodzących przyjaciół

Poznań, styczeń 1988

Polszczyzna potrójna

Na amerykańskiej ziemi
                    ojczystej
drewniany dom
polszczyzny potrójnej
                    pokolenia pierwszego
                    drugiego
Pokolenie trzecie
                    w trzcinie samogłosek
                    z trudem łapie pierwszy oddech

Ze zdań prostych jest ich Polska
mała pięść w obcej konstelacji

Czasem tylko we śnie
z wieku innego
wpadnie im na bosą stopę
rudy sandał ścierniska
i spętany koń
                    odwracając łeb
zerknie mokrym okiem

Newtonville-Poznań, czerwiec 1991

Lata dziewięćdziesiąte

Pomiędzy dłońmi wiatrów przemykamy się
między Europą a Polską
w przewiewie trzaskają kontynenty
i przyjaciele milkną
uwikłani w czarne pętle powietrza
Chodzimy po wodzie
po ostrzu fal
stale od początku łapiąc równowagę
obolałą piętą
Nasze książki są jak przedmioty z drewna
Głuche
A głos?
Pytamy z nadzieją
nisko pochyleni nad mikrofonem
Ta nić powietrza
(przewijana szeleści jak płócienny bandaż)
czy zdoła zatrzymać
tych którzy biegną już
prosto w otwarty ogień
kamer?
Zatamuje krew?
Przez nasze pióra, rękopisy
twarze nasze w zbliżeniach
prószy gruboziarnista cisza
i sypią białe wiatry

Poznań, marzec 1990

***

Nie wiedziałam że tak obolała
tak bez ciebie i światła
przeczekam ostatnie tego roku zielenie
Cały wodospad pękł za plecami
Oparta o krople, o krople powietrza
uparcie łapię pierwszy oddech
Toczą się upały
a moje serce jak chłodna kropla
owinięte w krew, w koc
przeczekuje

Kroki na schodach
Furkot drewna o podeszwy o skronie
Łopocząc czarny dach zerwał
dojrzałe stado gołębi i jabłek
Cisza raz jeszcze obróciła moim sercem
jak piłką
połkniętą przez powietrze

Poznań, wrzesień 1981

***

Powinieneś przyjść od strony morza
zza tych kasztanów
między którymi latają mewy
i szamocze się wiatr
Aż tutaj słyszę szelest liści
jakby ktoś mówił bełkotliwie
pod falę powietrza
jakby uciekał przed słowami
Powinieneś wyjść z za tych drzew
lekką pochylony
z wiatrem na plecach
i wtedy całe ciepło
nie wyłuskanych jeszcze kasztanów
byłoby tu z nami
w tym zimnym pokoju z widokiem na morze

Sopot, październik 1988

Powidok

... i znowu bieli się młoda skóra rynku
w jej świetle
krople chodzą po metalowej poręczy
Zsuwam je dłonią
i widzę jak biegiesz po grubym bruku
między dojrzałymi sałatami
Obraz jest jasny, wyraźnie spłaszony
mija mnie równie prędko jak stado gołębi
które wyrwało ci się spod stóp –
żywy strumień rzucony nagle w górę
Przez moment stałeś w jego furkocie

Od kiedy dźwigam w pamięci ten kadr
urwany gwałtownie
bo jego ciągi dalsze, ulice z prawej i lewej
niebo nawet
są czarne i niewiadome?
Czy cię widziałam tak biegnącego naprawdę?
A może to jedynie powidok
wyrwany z ciemni świata, strzęp nie mój:
wędrujące przez wieki
ziarno żwiru w źródle?

Poznań, luty-lipiec 1989

z cyklu „Zwierzęta nocy”

***

Minęłam cię na ulicy jak odbity od nieba potok
i nie zatrzymałam się
a nocą jeleń wbiegł w mój sen
i w uroczysko twego mózgu
  prawie jednocześnie

Oddychał tuż obok:
  zapach butwiejących liści
  i gorycz kory dębowej między zębami

Dotknęliśmy jej językiem
i wtedy dopiero usłyszałam cię
Znowu byliśmy razem
w tym samym chłodnym igliwiu aż po kostki
Ktoś nas zapalił jak suche ognisko
jednym prędkim ruchem

Teraz wiem
że to co zamknięte
otwiera się poza nami gwałtownie
jak śliska szuflada z chorym zamkiem
Wystarczy sen
  który się zdarza

Sopot, październik 1988

z cyklu „Zwierzęta nocy”

***

*W zamku Chambord nad Loarą
wisi na ścianie skóra niedźwiedzia*

Niedźwiedź
z zamku Chambord
przybity do kamienia
wyjęty z krwi, z białych psich fal
suchy jak rozgrzany sznur
tropił mnie po Europie znad swojej zabitej skóry
okiem ze szkła
Przeczesywał z nagonką miasto za miastem
zastawiał pułapki w ciemnym powietrzu
On, starzec osaczony zgrają kolumn
potrójną obławą schodów
ze stróżem ognia zatrzaśniętym w białej dłoni pieca
To on codziennie od nowa wieszany przed ludźmi
zwielokrotniony w pionowym rzucie
dopadł mnie wreszcie zgrzaną od biegu
w samym środku życia
i przygnał aż tutaj pod swoją ścianę straceń
abym mogła zobaczyć
w czarnym widzeniu
                                  swoją własny krwiobieg
powieszony obok
Płonął żywcem
Krzak ognia stojący pionowo
z żarem zwiniętym w kłębek zamiast serca
Trwał sekundę

Chambord-Poznań, wrzesień 1986

Dwa ogrody

Dziki pąk
wypukany z ziemi palcem słońca
słucha jak idę po gorącym żwirze
i czai się do skoku
W powietrzu płyną żuki pod prąd
i przedzierają się koty
Światło siadło na pszczołach jak na plastrze miodu;
brzęczy
Prądy futer, piór, woni rwą ogrodem
jego niecką mokrą
przez moje gardło, oczy
Jestem niebu rzucona
w żyzną próżnię
Różę moich żył myśli pełną
wypukałeś z niebytu
Jestem ogród
ogrodowi żywcem wydany
na wieczne uprawianie

Poznań, maj 1990

***

Ziemia skoczyła mu do twarzy
jak czarna suka puszczona z więzi

a Ty mówisz:
kiedy już uwolni się od swoich żył i ścięgien
od swojego mózgu
to ziemia będzie –
jak korytarz sterylny do drugiego świata
w którym krzemień światłoczuły zamiast słów...

wierzę – powtarzasz uparcie – w nagłe
materii uchylenie
w przesmyk
tak drobny jak ziarno oka
szczelina źrenicy
między ślepym korzeniem mózgu
a światła wskrzeszeniem
z martwych

Poznań, listopad 1990

Bliscy

Bliscy – to pasma światłoczułe
każde na inne wnętrze

myśli

ślad żywego pióra
które leci nad łąką
stojącą po kolana w białej krwi mleczy
Ludzie bliscy

to smuga, promień, lot
to wszystko co uchyla się
gdy próbujemy złapać równowagę
to także to co jest – przed nami
dzięki czemu spadając
do końca nie widzimy

próżni

Poznań, grudzień 1990

z cyklu „Zwierzęta nocy”

Oko ziemi

Gąszcz barw, mokrej sierści
bo sen był w deszczu

krzewiasty, z kropel

Świecił

jakbym wchodziła we wszystkie moje morza po kolei
i schodziła jednocześnie z gór o zachodzie

Kostka do gry

z kamienia, drewna, z dzieciństwa
sucha kostka zgubiona w zieleni
odwróciła się nagle z chrzęstem

Ktoś zapukał

w uchylone drzwi ogrodu
i wtedy zaczęłam uciekać:

oko róży, oko psa, czarne oko ziemi

Poznań, wrzesień 1993

Powrotny ogród

Leśmianowi

Kogo zastanę gdy nocą
drzwi otworzę do ogrodu?
Kogo zobaczę
                    po kolana w mroku
kogo prócz ogrodu
w księżycu przy nowiu
                    z oczami w świetle?
Tutaj każda pestka
dźwiga swoje echo
Po latach wraca takim samym
jabłkiem
Plecy opieram o pień
bosą stopą korzeń gruszy rozpoznaję
i słucham
może z furkotem liści nadleci
choć strzęp minionego
                    biała nić śmiechu
                    lub skrawek oddechu

Poznań, październik 1992

Teatr snu

Ojcu

Na pustą scenę
                          w słońce
wnoszą kosze zza kulis
pełne śliwek ze srebrnym nalotem
po mroźnej nocy
Teraz Ty –
wchodzisz razem z Wisłą
która żeglowna nagle i prosto z Sandomierza
Widzę z bliska Twoje oczy
są siwe
ze srebrnym nalotem łez
oczy starca, dziecka
i słyszę, że mówisz do mnie prosto w echo
I ten powrót słów, których nie rozumiem
(to raczej szum, plusk, jakiś kamień o kamień
tuż przy brzegu)
obraca Tobą jak falą wyrwaną z rzeki
  na pustej scenie
Śliwka turla się w płytkim piachu widowni
Nie wiem, czemu jesteś, skoro cię nie ma
i co w tym szeleście
w mówieniu do mnie ponad
w tym teatrze bez teatru
jest prawdą a co przeczuciem prawdy tylko

Grado-Poznań, wrzesień 1993

My i oni

Ci co kopią
odkrywają światła które nie potrafią zgasnąć:
szkła
i ziarna
Układają je pod słońce
na dłoniach
łopatach
Zapachy uczt i ogrodu
Ci co minęli
przystają wtedy
na sekundę, dwie
i patrzymy sobie z bliska prosto w oczy
ciemności
I nikt o nic nie pyta
bo i o co kiedy my
jeszcze w czterech ścianach nieba i ziemi
bezpieczni
a oni już porwani
w podróży
Obowiązuje (pod groźbą utraty rozumu)
zakaz kontaktów
i milcząca zgoda na wymianę usług:
Oni od stuleci gubią swoją biżuterię, zęby, narzędzia
a my je starannie zabezpieczamy
aby pamiętano
że tędy przeszli

Poznań, kwiecień 1993

Epifania

Tutaj szelest każdy nauczyłam się widzieć
Błysk nici słyszę o zmierzchu
gdy igłę zanurzam w guziku
                    białą pętle zwiniętą jak nadsluchujące ucho
Czyje to sprzed lat słuchanie
czyich palców
po skórze, po śniegu za oknem,
zamrozie szyb?
Czyich oczu
gdy wszystkie słowa były już tylko
jak stukot drobny, kamienny po podłodze
I zaraz turlająca się fala
czas zbija z nóg po ostrym dnie
i następna
włochata z wodorostami leci górą
a w powietrzu
mewa obraca się pode mną
jak na zwolnionym filmie
                    skrzydłami w dół
Morze się o niebo nagle potknęło
czas cofnął się za czas
za nitkę zwiniętą jak ucho
                    nasłuchujące

Poznań, marzec 1993

Fresk zwiastowany

Skąd się zerwał ten anioł
Nie widać drzewa ni chmury
Szybuję z wysoka
skrzydła właśnie zwija
stopy ściągnął w dół jak baletnica
Od siedmiu wieków wlatuje
w to samo wąskie okno
i nie jest ani o centymetr bliżej
Maria nigdy go nie zobaczy: siedzi odwrócona
Jego lewe skrzydło jest już do połowy złuszczone
twarz traci rysy
(gdzie te oczy zielone, z oliwką u dna?)
Na koniec cały obróci się w tynk
z którego powstał
a ona umrze ze starości
w tym samym żółtym krześle
z palcami splecionymi na niebieskim podołku
I nikt nie wniesie jej do nieba
Zostanie w ciepłej dłoni powietrza
Bo rzecz cała dzieje się w ciszy
Są tylko barwy
Leżą jedna obok drugiej jak fale i świecą
w czasie

Udine-Poznań, maj 1994

Śmiech papieru

Wczoraj w centrum Chicago
z mostu
zobaczyłam starca
Biegł z latawcem wzdłuż rzeki
W huku miasta
                    furkot biało-czerwonego papieru
                    żył tylko w domyśle
                    jak w niemym filmie
Drapacz chmur z bibuły
szedł równo w światło niczym żagiel
Ci na moście:
                    nieruchomieli na sekundę, dwie
Głowy zadarte w górę
To było coś znacznie więcej
niż śmiech papieru na wietrze
To był pastuszy chichot z miasta
z nas zatrzaśniętych w metrze, windzie, klimatyzacji
z nas bez oddechu
gdy ziemi aż tyle i nieba
                    do żeglugi

Chicago-Poznań, październik 1992

***

To rozmontowane
co puka mi po dniach
iskrzy w nocy gdy usiłuję zasnąć
raz to wreszcie zagarnąć dłonią
i z rozmachem jak piłkę
przerzucić ponad głowę
  na drugą stronę czasu
Niech tam leży w wysokiej trawie
i powoli gaśnie
Nie pielgrzymować do pamięci
  spisać na straty
i oprzeć się wygodnie choćby i o śnieg
w powietrzu
gdy nie ma nic trwalszego

Poznań, marzec 1994

Witraż Chagalla

O nas wiem tyle
co o stopach biegnących po żwirze
co o opuszkach palców na klawiaturze
gdy nisko pochyleni nad sobą
gramy świat
Świeci w mokrym lesie pod Promnem
jak witraż z katedry w Chartres
Nie ma już Chagalla za szkłem ołowianym
i Boga nie ma za nim
tylko ich dłonie pocięte szkłem
grają
w czarnym lesie pod Promnem
wciąż ten sam witraż krwi

Poznań, marzec 1994

Chrust niebieski

Balia z chmur w środku brzeziny
kipi trawą
Trawa ociera się o łydki
jak pięć kotów popielatych
gdy nocą spod łopianów wyruszają na łowy
Całą tę wilgoć
                    złożoną do gry
mam pod ręką i pod stopami
Razem tu przecież koncertujemy
Z mroku partytura na skórę, korę i pióra
toczy się niespiesznie
a brzmi tak głośno:
                    ja obok liścia
                    a liść przy gilu
że nikt z nas nie słyszy
jak ciężko człapie Bóg nad nami
dźwigając chrust niebieski

Poznań, marzec 1994

Znikanie

Dłoń słowa

ta mała pięść którą wystukuję uparcie

swój alfabet Morse'a

między planetami mebli

drewnianą na drzazgi partyturę

Czerwony rysunek żył pod skórą

na skórze papieru

Kartka z niedokończonym wierszem

z zawiniętymi w górę brzegami

która znika nagle z biurka

to jak ktoś bliski, kto zaświeci w tłumie

i ledwie rozpoznany – mija

nie widząc

mija, nie słysząc, mija

choć wołamy, krzyczymy...

Szorstkie powietrze, szorstkie wargi, drzewa

cała ta szorstka ziemia

między

której nie można zatrzymać

ani światła pleców, ani światła wiersza

Każde słowo, gest każdy osobno

drzazgi pamięci, błyski

w biegu

I nigdy z nich lasu

nigdy całości?

pytamy

Poznań, wrzesień 1991